

El futur després d'Iraq

XAVIER FILELLA

ASSAIG

Antoni Segura,
Irak en la encrucijada.
RBA. Barcelona, 2003.

La imprevisible caiguda del Mur de Berlín el novembre del 1989 va iniciar un dels períodes de transformacions més intenses de la història contemporània. El col·lapse del comunisme a l'antiga Unió Soviètica i a l'Europa de l'Est va significar la victòria d'Occident, i particularment dels Estats Units, en la Guerra Freda. L'etapa que s'iniciava amb la caiguda del Mur de Berlín la podríem definir amb quatre o cinc episodis que determinen el nostre present. Primer va ser la conformació de la coalició internacional que, encapçalada pels Estats Units, va afrontar amb èxit la invasió iraquiana de Kuwait de l'any 1990. Després van venir la consolidació de la globalització, la intervenció nord-americana a Kosovo i l'ampliació de l'OTAN cap als Estats de l'est d'Europa. Finalment, van ser els atemptats de l'11 de Setembre i la subsegüent Guerra d'Afganistan. Una sè-

rie d'episodis que vénen a concloure en la recent guerra de l'Iraq i que defineixen un nou ordre polític mundial.

TENSIONS INTERNACIONALS

Certament, al Pròxim Orient, com una vegada més s'ha vist arran de la Guerra de l'Iraq, es concentren moltes de les tensions que defineixen la política internacional d'aquesta nova etapa de la història contemporània. Caldria destacar-ne particularment dos fets. D'una banda, l'existència de les reserves de petroli del planeta. De l'altra, la persistència del conflicte entre israelians i palestins, que no només segueix sense estar en vies resolució, sinó que, a més, com ha explicat Alain Gresh, ha petrificat l'evolució política de tota la regió. Nogensmenys, els atemptats de l'11-S van generar a Estats Units un replantejament de la seva política internacional caracteritzat per un unilateralisme impensable anys enrere i vertebrat per la guerra contra el terrorisme. És l'escenari que va determinar la intervenció nord-americana a l'Afganistan i que, més recentment, ha conduït a la intervenció militar a l'Iraq. D'aquest darrer episodi en parla àmpliament Antoni

Segura, catedràtic d'història contemporània de la Universitat de Barcelona, en el seu darrer llibre, que porta per títol *Irak en la encrucijada*.

L'ocupació de l'Iraq per les tropes anglo-americanes és certament el darrer dels episodis d'aquella etapa de transformacions que es va iniciar amb la caiguda del Mur de Berlín. Segura, de qui el lector recordarà llibres anteriors com *Más allá del Islam* i *Aproximació al món islàmic*, analitza en el volum que presentem l'actual crisi del dret internacional i relaciona la crisi de l'Iraq amb dues qüestions que van prou més enllà de la situació actual. D'una banda, la lluita pel control dels recursos energètics que pot abocar a nous conflictes en una zona de per si ja prou conflictiva. De l'altra, el debat entre la fórmula neoimperial i unilateralista que ha fet seva l'administració Bush i un desitjable govern mundial basat en el poder compartit i les resolucions multilaterals. Segura examina a *Irak en la encrucijada* la situació política i els objectius que han impulsat la intervenció militar anglo-americana a l'Iraq. També les circumstàncies que han acompanyat la llarga

L'historiador Antoni Segura

dictadura de Saddam Hussein, des dels mecanismes en què va basar el seu poder absolut fins als patiments de l'oposició, començant per kurds i xiïtes. L'autor contextualitza uns i altres esdeveniments en la història recent d'un país que des del 1980 ha viscut la guerra amb l'Iran (1980-1988), la Guerra del Golf (1990-1991) i els efectes de l'embargament

contra el règim de Saddam Hussein. Segura posa, doncs, al descobert la sanguinària dictadura de l'home que el juliol de 1979 prenia el poder absolut de l'Iraq, sense oblidar desemmascarar el suport que va rebre dels països occidentals per desenvolupar les armes de destrucció massiva que, finalment, han justificat la recent intervenció anglo-americana.

NARRATIVA

Mercè Foradada, *Velles*.
Edicions 62.
Barcelona, 2003.

La vellesa també és vida

ISAAC FERNÁNDEZ SANVISENS

La vellesa també és vida; és la primera afirmació que Mercè Foradada (Barcelona, 1947) fa ja a la coberta del llibre *Velles*, subtítulat *Amb V de vida*. Aquesta vida, no obstant això, pot ser feliç o infeliç, satisfactòria o insatisfactòria, activa o inactiva. Però sempre està, segons es desprèn d'aquest recull de narracions, marcada per la nostàlgia i a voltes fins i tot per la desgràcia.

DE LA TERCERA EDAT

Velles conté vuit relats, contes més o menys curts o més o menys llargs –des de les set pàgines fins a una quarantena– amb el denominador comú d'ésser protagonitzats per dones grans o de la tercera edat, és a dir, velles. Les narracions estan estructurades de forma sistemàtica, en correspondència amb les estacions de l'any; així, dins el calaix de cadascuna de les quatre estacions hi ha dos relats que, se-

suposa, transcorren en aquell període de l'any.

La Maria, la Gemma, la Reimei, la Susi, la Suson, la Marina, l'Arantxa, la Laieta, la Clotilde i la tia Matildina són les protagonistes d'aquestes històries. Totes han depassat l'edat de la jubilació; algunes tenen el cabell blanc i les altres el porten tenyit; algunes estan envoltades de la família mentre alguna altra es troba en la soledat més desassistida; algunes conserven la independència i altres s'han de plegar a les decisions dels fills. Però cap d'elles és completament feliç, ni tan sols majoritàriament feliç, de la mateixa manera que cap d'elles està acompanyada per un vell, una espècie en extinció que Mercè Foradada només fa aparèixer en un relat, però que no ha volgut entrar a dissecar en aquest volum. El passat té un paper fonamental. Totes les dones el tenen constantment

al cap d'una forma més aviat negativa, en el sentit d'enyorar-lo tant o de penedir-se'n com per fer el present desgraciat.

I és que realment l'autora aconsegueix fer un dibuix tan precís de les dones que tracta que gairebé resulta una tasca científica. No només els arguments esdevenen propers, sinó que les mateixes figures de les àvies que descriu en cada conte són pròximes i fàcilment intercanviables pel rostre d'alguna familiar o coneguda. Aquesta proximitat de trames i protagonistes contribueix a intensificar força la intenció de cada relat, tot amplificant-ne les sensacions que se'n deriven. Així doncs, la melancolia i la nostàlgia que desprenen tots els contes de *Velles* es converteixen en quelcom que afecta directament el lector, ja sigui viscut –com si es tractés d'un *déjà vu*, que algú desconegut

ens descobreix– o per imaginat –en l'experiència d'algú que tenim en la nostra ment a mesura que la narració es desenvolupa.

CURIOSITAT DEL LECTOR

L'estil de Foradada en els vuit contes és pausat i honest. No n'infla deliberadament cap i, malgrat que algun se li pugui escapar de les mans i se'n vagi unes pàgines més enllà de les que mereixeria, la gran majoria deixen un bon gust al paladar i no es fan gens llargs, ans al contrari, fins i tot piquen la curiositat del lector, que de bon grat llegiria una mica més sobre la història d'aquella dona. Un aspecte que sobresurt en la redacció de gairebé totes les peces és el joc de perspectives que disposa l'autora i que el lector que s'identifica amb un d'aquests punts de vista és obligat a reflexionar mentre es posiciona a l'altra banda. Com ja ha quedat dit, cap dels contes té

una trama gaire allunyada de la realitat, i seria del tot creïble que diguessin que els arguments han estat extrets de la vida real. Aquest posar en relleu aspectes tan poc novel·lescos motiva encara més a la reflexió, ja que situa el lector en un pla absolutament quotidià. Qui no ha hagut d'enfrontar-se mai a la disjuntiva moral de sentir-se culpable tenir la mare o l'àvia en una residència? ¿O és que hi ha algú que no senti remordiments per no haver tingut prou cura d'una amiatat que ja no ho és? ¿O potser algú no s'imagina la reacció d'una bona persona necessitada davant d'uns diners aliens trobats per casualitat?

Mercè Foradada, en resum, encerta amb *Velles*, títol que segueix en la seva obra a la primera novel·la que va publicar (*En el prestatge*, Premi Donna 2001, publicat també per Edicions 62). Els vuit relats conformen un llibre sense gaires pretensions però que arriba al cor justament per la senzillesa i la sinceritat que destil·la, característiques que parlen per elles mateixes del compromís de l'obra d'aquesta professora d'institut barcelonina adoptada per Vilanova i la Geltrú.